

УДК 140

КАРПЕНКО АНДРІЙ,

*старший викладач кафедри філософії, соціально-політичних і правових наук
Донбаського державного педагогічного університету*

ФІЛОСОФІЯ М. ГАЙДЕГГЕРА В ДЗЕРКАЛІ СОЦІОЛОГІЇ ЗНАНЬ П. БУРДЬЄ І Р. КОЛЛІНЗА

Представлене в статті узагальнення досліджень філософії М. Гайдеггера, виконане П. Бурдьє і Р. Коллінзом із позицій соціології знань, дозволило виявити евристичний потенціал концептуального й методологічного синтезу елементів соціологічної аналітики сучасною українською історико-філософською наукою, визначити необхідні умови й можливі перспективи використання понять "структурна гомологія", "інтелектуальне поле", "символічний капітал" у контексті історико-філософського дослідження.

Ключові слова: структурна гомологія; ситуативний аналіз; соціологія знань; інтелектуальне поле; дискурс; рецептивна диспозиція.

Постановка проблеми. Сучасний історико-філософський дискурс української науки чітко засвідчує домінування методологічної диспозиції історії ідей, пов'язаної з подвійним прагненням - виявити безпосередньо філософський зміст досліджуваного об'єкта і запобігти ідеологізації власної дослідницької стратегії. Як наслідок, маргіналізуються жанри контекстуального й ситуативного підходів до аналізу філософських текстів, що значно звужує можливості історико-філософського дослідження, яке, утрачаючи відчуття культурного контексту, стає непродуктивним щодо підживлення актуальної філософської критики сучасності. Вищевказана загальна домінанта є характерною й для рецепції українською культурою спадщини Мартіна Гайдеггера. Зокрема, історико-філософський дискурс, дотичний до гайдеггерівського корпусу, актуалізує рецептивні диспозиції, орієнтовані на проблематизацію «філософій» різного роду: філософії як філософії, філософії мови, філософії техніки тощо. Поза увагою залишається культурна, соціальна й політична ситуативність як історичний контекст еволюції гайдеггерівської філософії. Ми наполягаємо на необхідності наближення історико-філософської теорії до виявлення власне соціально-історичних умов, із яких постає логічна структура досліджуваного дискурсу. Рухаючись у цьому напрямку, ми відкриваємо актуалізовану наразі теорію соціології знання в модусі її дотичності до історії філософії. Безпосередньо до аналізу філософії М. Гайдеггера звертаються такі теоретики соціології знання, як П'єр Бурдьє й Рендалл Коллінз. Критичне осмислення їхнього доробку й складає горизонт пошуку конструктивних можливостей новітнього синтезу елементів методології соціології знання історико-філософською наукою.

Аналіз основних досліджень і публікацій із проблеми. Джерельна база нашого дослідження охоплює два корпуси текстів, умовно визначені як первісні, до яких відносимо праці М. Гайдеггера, П. Бурдьє і Р. Коллінза, і похідні тексти О. Бікова, Г. Гадамера, Д. Кралечкіна, М. Ламонта, Г. Філіпса, які експлікують теоретичну оцінку й критичний аналіз

підходу П. Бурдьє до інтерпретації гайдеггерівської філософії.

Мета дослідження - виявити можливості конструктивного синтезу методологічного апарату соціології знань у системі рецептивних диспозицій сучасного українського історико-філософського дискурсу.

Досягнення поставленої мети пов'язане з вирішенням таких завдань: 1) узагальнити зміст теоретичного підходу соціологів знань (П. Бурдьє, Р. Коллінз) до філософії М. Гайдеггера; 2) визначити найбільш продуктивні елементи соціологічної методології дослідження філософського дискурсу; 3) установити умови апропріації форм соціологічної аналітики до методологічного апарату історико-філософської науки.

Виклад основного матеріалу.

М. Гайдеггер у фокусі соціології знань (П. Бурдьє, Р. Коллінз)

Історія читання та рецепції М. Гайдеггера - відмітна лінія становлення філософії другої половини минулого століття і відкритий горизонт для будь-якої локальної рефлексії історії сучасного філософування. Масштабність дискурсу цієї історії змушує нас на попередніх етапах дослідження звернутися до тематизації «детального читання» (англ. *close reading*) текстів, які експлікують рецепцію гайдеггерівської філософії. Мета такого читання - виявлення базових рецептивних диспозицій сприймання гайдеггерівського дискурсу. У порівнянні цих диспозицій можна «зняти» суперечки між дійсними інтерпретаційними стратегіями й визначити в горизонті сучасності смислові координати власного «читання».

Ми звертаємося до спроб аналізу гайдеггерівської філософії, здійснених з позицій соціології знань П. Бурдьє і Р. Коллінзом.

Ключовим текстом, у якому П. Бурдьє експлікує власне дослідження соціально-політичного модусу філософського дискурсу М. Гайдеггера, є «Політична онтологія Мартіна Гайдеггера» (1975) [далі **ПО** - А. К.]. Питання про відношення між двома іпостасями німецького філософа - націонал-соціаліста і філософа - є однією з констант у досвіді рецепції

його спадщини. Полеміка навколо цього питання набула найбільшої гостроти наприкінці вісімдесятих років минулого століття, коли до дискусії долучились найвидатніші представники європейської філософії: Ж. Деріда, Ф. Лаку-Лабарт, Ж. Ліотар, Ю. Габермас і, нарешті, сам П. Бурдьє. І хоча **ПО** вперше була опублікована ще в 1975 році, тільки в 1988 вийшло повноцінне видання. Зміст цієї полеміки постане предметом окремого дослідження, наразі ж нам необхідно реконструювати дослідницьку стратегію самого П. Бурдьє. Засновком усієї будови дискурсу книги П. Бурдьє є теза про гомологічність філософського поля до загального простору соціального виробництва. На жаль, природу цієї гомологічності безпосередньо в тексті **ПО** П. Бурдьє не наводить, тож ми звернемося до його програмного твору «Практичний сенс», де сформульовані концептуальні координати теорії французького філософа-соціолога: «Теорія практики, узятя як практика, нагадує, що, з одного боку, на противагу позитивістському матеріалізму, предмети пізнання мають бути сконструйовані, а не пасивним чином зареєстровані, а з іншого - що, на відміну від інтелектуального ідеалізму, принципом такого конструювання є система структурованих і структуруючих диспозицій, які формуються в практиці і постійно спрямовані до практичних функцій» [3, с. 100]. Філософія М. Гайдеггера розглядається П. Бурдьє в контексті постановки питання про те, як у межах академічного простору через окремі дисципліни, зокрема філософію, здійснюється артикуляція, розвиток і трансляція консервативних та/або репресивних дискурсів, незважаючи на прямі заперечення або замовчування будь-яких референцій між філософським дискурсом і соціально-політичним виміром.

Існують два типи парадигматичних відношень між поняттями: відношення логічного слідування й довільної асоціації (Р. Рорті). П. Бурдьє намагається встановити логіку серії співзвучних, у прямому значенні алітерації й асонансу, гайдеггєрівських термінів: *Sorge* (турбота), *Sorgfalt* (турботливість), *Fursorge* (піклування), *Sozialfursorge* (соціальне забезпечення). Асоціації між цими термінами, закарбовані в чуттєвих формах живої мови, при перенесенні на ґрунт філософського дискурсу призводять до ефекту поетизації філософування, доповнюючи раціональний його модус модусом чуттєвості: думка тут є предметом не тільки рефлексії, але й предметом відчуття. Конституювання поетичного модусу філософського дискурсу насичує останній драматизмом, або, у транскрипції П. Бурдьє, «естетизмом трансгресії», пафосом подолання всіх обмежень. Одне з ключових «подвоєнь», які викриває П. Бурдьє, є реконструкція кореляцій дискурсу М. Гайдеггєра з іншими мовними горизонтами: «Треба розмістити гайдеггєрівську мову в просторі сучасних їй мов ... конвенціональної та жрецької мови постмалармеанської поезії, як у С. Георге, академічної мови неокантіанського раціоналізму, як у Е. Касіра, мови «теоретиків» консервативної революції» [2, с. 101].

«Подвійний ключ» читання є лейтмотивом **ПО**. Сполучення декількох регістрів соціокультурної площини референціальності дискурсу дозволяє виявити несподівані політичні імплікації гайдеггєрівської філософії: заперечення держави загального добро-

бути в самому осерді теорії темпоральності, антисемітизм сублимований у форму засудження «відірваності від коренів», відмова переоцінити власну участь у нацистському русі. Наслідуючи К. Маркса, П. Бурдьє наполягає на тому, що умовно аполітичні й нейтральні поля (мистецтво, філософія) є включеними у виробництво, дисемінацію й натуралізацію репресивних ідей і дій, вони фактично підтримують ті структури, які теоретично ігнорують або навіть заперечують. У **ПО** виявляються базові компоненти такої практики: 1) постійне акцентування на «чисто філософському» модусі референцій дискурсу; 2) герменевтичне замикання й виключення політичного модусу референцій власного дискурсу, забезпечене використанням амбівалентної мови; 3) система вказівок щодо тлумачення власних текстів, яка артикулює такі рецептивні диспозиції: заперечення буквального прочитання як наївного й вульгарного, натуралізація і навіть позитивна оцінка політичного модусу гайдеггєрівської філософської долі. Критика П. Бурдьє з позицій соціології знання спрямована на пресуппозицію автономії філософії. І фігура М. Гайдеггєра постає об'єктом його критики через конституювання розрізнення між «благочестям мислення» й абсолютно детермінованою зовнішніми силами сферою повсякденного життя.

Якщо стратегія П. Бурдьє є акцентовано радикальною і дещо сцієнтистською, то Р. Коллінз у своїй фундаментальній праці «Соціологія філософії» (1998) застосовує до філософії М. Гайдеггєра версію соціологічної критики, водночас «пом'якшену» й більш академічну. Він зосереджує свою увагу на внутрішньому вимірі політики співіснуючих «філософій» - боротьбі відмінних інтелектуальних груп, які репрезентували певні масиви знань і уявлень: релігійних та академічних традицій та їхніх революційних опонентів. Рушійною силою консервативної революції, на думку американця, був «опір пристосуванню релігії до секуляризму, перетворенню релігії просто на універсальну етику або соціальну проповідь, раціоналізації особистісного Бога і його перетворенню на абстрактний Дух» [6, с. 967]. У такій загальній перспективі Р. Коллінз викриває релігійні корені аналогічним [із Шелером - А. К.] шляхом переробки теології на певну деперсоналізовану <без абсолютного верховенства особистого Бога> форму» [6, с. 965]. Таким чином, соціологія філософій розміщується до контексту соціології релігії, точніше, соціології наслідків секуляризації освіти. Власне вимір політичних ідеологій залишається поза увагою Р. Коллінза. М. Гайдеггєр цікавий йому лише як успішний учений, який вдало трансформував один символічний капітал в інший: «Як реакція проти власного вихідного пункту - католицької схоластики - він перевернув надійні онтологічні уявлення про Бога як вище та первісне Буття, перетворюючи свій теологічний капітал на низку питань. Користуючись мовою феноменології, М. Гайдеггєр розробив універсальну онтологію існування людини, яка пролягає глибше за грецьку або християнську думку: головними реальностями постають не безсмертя, а буття-до-смерті, не спасіння, а страх, турбота і рішення, не гріх, а цілковито випадковий факт закинутості до існування-у-світі, причому в конкретні місце й

час» [6, с. 967]. Увага до релігійного аспекту творчої біографії М. Гайдеггера з боку американського соціолога пояснюється особливостями рецепції гайдеггерівської філософії різними спільнотами: «Якщо у Франції, наприклад, ніколи не заперечувався релігійний вимір гайдеггерівської думки, оскільки сильний зв'язок французької філософії з католицькою церквою зумовлював вірогідність відчуття структурних аналогій між філософією Гайдеггера і християнською теологією, то в Америці, за винятком кількох католицьких священників, інтерпретатори, залишаючи релігійні конотації Гайдеггерової спадщини поза увагою, схильні тлумачити її як різновид чи то прагматизму в дусі пізнього Вітгенштайна, чи то секулярної трансцендентальної філософії» [11, с. 284]

Критика підходу П. Бурдьє

Смілива категоричність «гомологій» П. Бурдьє викликала більш ніж обережну реакцію з боку критиків, які зосередилися на недоліках «методу» й надмірностях «пафосу». Теза про гомологічність відмінних полів соціального виробництва є надзвичайно привабливою, але відкрито й незавершеною в методологічному плані. Цей факт відмічений і колегами П. Бурдьє «по цеху» Р. Коллінзом й О. Бікбовим. Р. Коллінз констатує: «Насправді інтелектуальне поле не є гомологічним до соціального й політичного світу; воно детерміноване боротьбою за увагу, отже, визначається законом малих чисел із його границею в декілька ефективних фракцій і структурними впливами відносно опозицій та групвань» [6, с. 969]. Він зосереджується на кореляції відмінних форм усередині таким чином диференційованого інтелектуального поля. У той час як О. Бікбов не полишає спроб довести дієвість підходу П. Бурдьє: «На перший погляд, упровадження гомологій як імовірного відношення припускає значну довільність у генетичних гіпотезах, але воно накладає обмеження на саме каузальне пояснення: не політична практика породжує інтелектуальне виробництво (або навпаки), а схожі позиції в кожному із цих відносно автономних світів породжують у тих, хто займає ці позиції, схожі вподобання й дії» [1, с. 229].

Критики, яких відверто дратує «пафос» **ПО**, переважно належать до «філософського табору» - Г. Гадамер, Ф. Лаку-Лабарт, Д. Кралечкін. Або з надмірної чутливості, або з одвічного філософського *hubris* зазначені критики повторюють одну й ту ж саму операцію - обертають дискурс П. Бурдьє проти нього самого, дорікаючи французу своєю «філософською сліпотою». Ф. Лаку-Лабарт пише: «На явність соціально-антропологічних імплікацій у тексті «Буття та часу» надихнула П. Бурдьє перекласти ці імплікації на повсякденну мову, тобто просто вирвати їх з фундаментальної онтології, яку Бурдьє свідомо редукує до роздутої, авторитарної фразеології самопожертвування» [10, с. 60].

На тлі технічних і стилістичних зауважень надто узагальненими й дещо спрощуваними виглядають ремінісценції самого автора **ПО**, який послідовно наполягає на обмеженості читання філософії qua філософії, позбавленої референцій до соціальних умов інтелектуального життя як у площині творчості, так і в площині рецепції.

На жаль, критики П. Бурдьє обмежуються тільки текстом **ПО**, який у цілому є експліцитно відкритим:

питання методології й пафосу залишаються принципово відкритими. Деякі пояснення можна віднайти в інтерв'ю П. Бурдьє, наведеному в тематичній збірці «Heidegger's Controversy». Зокрема, П. Бурдьє уточнює, що його критика спрямована «не на філософію взагалі, а на специфічну філософію філософії, яка набуває крайньої виразності в Гайдеггера і гайдеггеріанців;...[такої позиції] яка дозволяє професорам філософії видобувати з філософської спадщини глибокі пророцтва» [8, с. 266]. Під рубрику професорської профетичної риторики підпадають і засудження здорового глузду, «докси», людей [“das Man”]; встановлення герметичної межі між мисленням, гідним титулу онтології, і повсякденним, грубим антропологічним мисленням здорового глузду і гуманітарних наук» [8, с. 266].

Ситуативний аналіз у структурі історико-філософського дослідження: повернення витісненого

У «Діалектичній логіці» Е. Ільєнков зауважує, що «критично-революційне ставлення до сучасності, до встановленого історично порядку речей - передумова, без якої немає й не може бути дійсно об'єктивного, історичного підходу й до минулого» [5, с. 256]. Радянський мислитель відмовляє філософії в ейфорії та самозаспокоєнні, її стимул - ентузіазм підозри та революційна жага. Ми звертаємося до революційного пафосу радянської філософії, щоб здійснити певну «реактивацію відкладень» - основних положень зорієнтованої до наукової філософії, витіснення яких є передумовою легітимації сучасного філософського дискурсу в українському науковому просторі. Ознакою цього витіснення є нав'язливе прагнення відмежувати філософію від ідеології як тягаря й спадку радянської епохи. Така сублімація й нейтралізація філософської критики призвела до того, що ця критика втратила координати власної соціальної релевантності, відсахнувши зв'язки з актуальністю сучасного історичного процесу. **Філософії бракує засобів для того, щоб констатувати актуальне відношення між історичним і логічним.**

Особливо принциповим вирішення зазначеної проблеми є у сфері історії філософії як найбільш вразливої до певних викривлень у конструюванні зв'язків між історичним і логічним у комплексності власного предмета: необхідності подолання парадигмальних розбіжностей усередині філософії, визначення місця філософії в системі наук, конституювання відношення філософії до конгломерату світоглядних формацій - релігії, ідеології, мистецтва, повсякденної свідомості. Історико-філософська думка приречена на пошук власного предмета, конкретність якого завжди вже втрачена, деформована в колізії ідеології та науки. Хиткість філософської гри як «творення концептів» (Ж. Дельоз), часто зумовлена принциповим відривом філософської свідомості від конкретності суспільного буття, у сфері історії філософії призводить до регресивного конституювання в якості вихідної теоретичної диспозиції сублімованої історії ідей, доксографічної версії історичного структуралізму. Доксографія в історико-філософському вимірі є модифікацією релятивістського догматизму в актуальній філософській критиці, яка втратила цілісне бачення власного предмета. Умовами

збереження цілісності предмета історії філософії є актуалізація зв'язків філософування з його культурним контекстом. У сучасному українському академічному історико-філософському дискурсі майже неможливо зустріти приклади контекстуального або ситуативного аналізу першоджерел і змістовного узгаляння рефлексивних текстів. Домінування «репродуктивних» жанрів філософської історіографії породжує симулякр засвоєння філософем, позбавлений проблематизації контекстів створення текстів і їх конкретної рецепції.

Горизонтом для оновлення методології контекстуального й ситуативного аналізу в межах історико-філософського дослідження є соціологія знання, яка в умовах інформативного суспільства отримує нові джерела розвитку. Проте для соціології знання проблематичним є фокусування на індивідуальних об'єктах - окремих текстах, авторах, подіях.

У розбудові власної дослідницької позиції ми орієнтуємося на фактори «всебічної інтерпретації тексту як об'єкта історико-філософського дослідження», визначені класиком вітчизняної історико-філософської науки В. Горським: «Дотримання вимог, які ставляться під час виконання комплексу процедур тлумачення, дескрипції та пояснення історико-філософського феномена, який є об'єктом аналізу; осмислення об'єктивованих у тексті ідей у контексті творчості мислителя і при врахуванні соціально-історично детермінованої ситуації, що зумовила характер підходу до вирішення проблем, які хвилювали філософа минулого, і способів викладу отриманих ним результатів у відповідних творах складають достатні підстави для здійснення об'єктивного розуміння сукупності ідей мислителя й оцінки його місця й ролі в історії філософії» [4, с. 196].

Ключовою є проблема артикуляції способу відношення між філософськими й не філософськими формами мислення. П. Бурдьє спирається на тезу про гомологічність «філософського поля» до інших «полей соціо-культурного виробництва», проте не уточнює характеру цієї гомології: чи може вона бути основою для пояснення, виявлення логічного слідування між різними сферами думки, чи вона складає основу для морфологічної дескрипції, асоційованих за подобою форм мислення. Більш помірквану позицію обирає Р. Коллінз, який розглядає філософію Гайдеггера, як результат «синтезу» католицького антимодернізму з феноменологічним рухом». Сам текст П. Бурдьє виглядає як колаж критичних секвенцій, у яких соціологія певною мірою поєднана із структуралізмом, марксизмом і психоаналізом - класичними інгредієнтами європейського мислення 60-70-х рр. минулого століття. Вимушеність «гомоло-

гічного» асоціювання філософем з ідеологемами виглядає настільки явною, що її можна оцінювати в якості стратегії - стратегії діагонального (насилницького) читання, яким є будь-яке читання.

Висновки

Аналіз спроб П. Бурдьє і Р. Коллінза виявити контекстуально-ситуативні референції у філософії М. Гайдеггера доводить, що соціологія знань не може замінити історію філософії, а є необхідним компліментарним джерелом підвищення критичного тону історико-філософського дискурсу в його орієнтації на дійсну дієвість у соціальних процесах. Соціологія знання не достатньо для пояснення філософських форм мислення, але вона є беззаперечно важливою для адекватної дескрипції логічних контекстів та історичної ситуативності, у яких формується певна філософема.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бикбов А. Бурдьє / Хайдеггер: контекст прочтения / А. Бикбов // Бурдьє П. Политическая онтология Мартина Хайдеггера / Пьер Бурдьє ; [пер. с фр. А. Бикбова, Т. Анисимовой]. - М. : Праксис, 2003. - С. 197-244.
2. Бурдьє П. Политическая онтология Мартина Хайдеггера / П. Бурдьє ; [пер. с фр. А. Бикбова, Т. Анисимовой]. - М. : Праксис, 2003. - 272 с.
3. Бурдьє П. Практический смысл / П. Бурдьє ; [пер. с фр.: А. Т. Бикбов, К. Д. Вознесенская, С. Н. Зенкин, Н. А. Шматко ; отв. ред. пер. и послесл. Н. А. Шматко]. - СПб. : Алетей, 2001. - 562 с.
4. Горский В. С. Историко-философское истолкование текста / В. С. Горский. - К. : Наук. думка, 1981. - 208 с.
5. Ильенков Э. В. Диалектическая логика: Очерки истории и теории / Э. В. Ильенков. - М. : Политиздат, 1984. - 320 с.
6. Коллинз Р. Социология философий: глобальная теория интеллектуального изменения / Рэндалл Коллинз ; [пер. с англ. Н. С. Розова и Ю. Б. Вертгейм]. - Новосибирск : Сибирский хронограф, 2002. - 1276 с.
7. Кралечкин Д. Хайдеггер поневоле [Електронний ресурс] / Дмитрий Кралечкин. - Режим доступу : http://lebenswelt.narod.ru/obzory_kr12.htm.
8. Bourdieu P. Back to history: An interview / Pierre Bourdieu // Heidegger's controversy: critical reader / [ed. by R. Wolin]. - [3rd edition]. - Cambridge, London : MIT Press, 1993. - Pp. 264-270.
9. Lamont M. Slipping the world back in: Bourdieu on Heidegger / Michele Lamont // Contemporary Sociology. - 1989. - № 5. - Pp. 781-783.
10. Lacoue-Labarthe Ph. Heidegger, art and politics: The fiction of the political / Philippe Lacoue-Labarthe ; [tr. By Chris Turner]. - Oxford : Basil Blackwell, 1990. - 141 p.
11. Philipse H. Question of method: Heidegger and Bourdieu / Herman Philipse // Revue Internationale de Philosophie. - 2002. - № 2 - Pp. 275-293.

Карпенко Андрей,

старший преподаватель кафедры философии, социально-политических и правовых наук Донбасского государственного педагогического университета

ФИЛОСОФИЯ М. ХАЙДЕГГЕРА В ЗЕРКАЛЕ СОЦИОЛОГИИ ЗНАНИЙ П. БУРДЬЕ И Р. КОЛЛИНЗА

Представленное в статье обобщение исследований философии М. Хайдеггера, выполненное П. Бурдьє и Р. Коллинзом с позиций социологии знаний, позволило выявить эвристический потенциал концептуального и методологического синтеза элементов социологической аналитики современной украинской историко-философской наукой, определить необходимые условия и возможные перспективы использования понятий

"структурная гомология", "интеллектуальное поле", "символический капитал" в контексте историко-фило-софского исследования.

Ключевые слова: структурная гомология; ситуационный анализ; социология знаний; интеллектуальное поле; дискурс; рецептивная диспозиция.

Karpenko Andrii,

*senior Lecturer of the Philosophical, Socio-Political and Legal Sciences Department,
Donbas State Pedagogical University, Sloviansk*

M. HEIDEGGER'S PHILOSOPHY MIRRORED IN SOCIOLOGY OF KNOWLEDGE OF P. BOURDIEU AND R. COLLINS

Heidegger proved to be one of the key thinkers of the last century. His philosophical legacy accompanied by affluent body of critical literature disclose the horizon for any local philosophical community, e. g. the Ukrainian one, to obtain its own language and problematic. To work out a appropriate receptive disposition towards Heidegger's thought, we have to generalize the logics of some constituted histories of reading Heidegger in Continental, Anglo-Saxon, and Russian intellectual fields. Contemporary historico-philosophical discourse dominated by receptive disposition of history of ideas omits social references of philosophical texts. This is symptomatic for ontological, existential, and lingual focuses on Heidegger, so characteristic for Ukrainian studies. We try to work out the interpretative disposition of situational analysis of Heidegger's discourse on the methodological and conceptual basis provided by P. Bourdieu and R. Collins's sociological views on Heidegger. Our goal here is to find a possibility to appropriate certain elements from sociology of knowledge to the apparatus of historico-philosophical analysis, although sociology of knowledge is suspected to be more valuable in explaining bias than in accounting for correct opinions and adequate interpretations. This controversy between sociological and philosophical fields made us consider the critical reception of P. Bourdieu's issues. What is really relevant to the tasks of historical and logical reconstructions of Heidegger's thought, its contexts and evolution is Bourdieu's claim to consider its polyphonic nature, its stylistics evolving from pragmatic force of *Sein und Zeit* to prophecies of the poetic thinking to come in the history of Being. We argue that such concepts of sociology of knowledge as *structural homology*, *intellectual field*, and *symbolic capital* can substantially enforce and enrich historico-philosophical studies, being framed in the disposition of situational analysis of philosophical texts.

Keywords: *structural homology; situational analysis; sociology of knowledge; intellectual field; discourse; receptive disposition.*

REFERENCES

1. Bikbov A. (2003), Burdye / Khaydegger: kontekst prochteniya [Bourdieu / Heidegger: the context of reading], in: *Bourdieu P. The Political Ontology of Martin Heidegger*, Praxis, Moscow, pp. 197-244.
2. Bourdieu P. (2003), Politicheskaya ontologiya Martina Khaydeggera [The Political Ontology of Martin Heidegger], Praxis, Moscow, 272 p.
3. Bourdieu P. (2001), Prakticheskiy smysl [Practical Reason], Aleteyya, Saint Petersburg, 562 p.
4. Gorskiy V. (1981), Istoriko-filosofskoye istolkovaniye teksta [Historico-philosophical interpretation of text], Naukova dumka, Kyiv, 208 p.
5. Ilyenkov Ye. (1984), Dialekticheskaya logika [Dialectical Logic], Politizdat, Moscow, 320 p.
6. Collins R. (2002), Sotsiologiya filosofiyi: globalnaya teoriya intellektualnogo izmeneniya [The Sociology of Philosophies: A Global Theory of Intellectual Change], Sibirskiy Khronograf, Novosibirsk, 1276 p.
7. Kralechkin D. (2003), Unwillingly Being Heidegger, available at: http://lebenswelt.narod.ru/obzory_kr12.htm.
8. Bourdieu P. (1993), Back to history: An interview, In: *R. Wolin (ed.), Heidegger's controversy: critical reader*, 3rd edn, MIT Press, Cambridge, London, pp. 264-270.
9. Lamont M. (1989), Slipping the world back in: Bourdieu on Heidegger, *Contemporary Sociology*, 5, pp. 781-783.
10. Lacoue-Labarthe Ph. (1990), Heidegger, art and politics: The fiction of the political, Basil Blackwell, Oxford, 141 p.
11. Philippe H. (2002), Question of method: Heidegger and Bourdieu, *Revue Internationale de Philosophie*, 2, pp. 275-293.

© Карпенко Андрій

Надійшла до редакції 19.09.2013